

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. III. An consuetudine induci possint nova impedimenta dirimentia vel
abrogari constituta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

ex dictis constare, hanc potestatem sibi à Pontifice reservatam, 1. reservatione generali causarum graviorum. 2. in potestate ordinaria, quæ Episcopis generaliter concessa est, titulo jurisdictionis Episcopalis, seu ordinariæ, non claudi potestatem impedimenta dirimentia statuendi, consequenter speciali reservatione non egere, quare in eo argumento neganda venit ea regula Soti, & aliorum, quatenus exigit specialem reservationem.

1891. Ad 2. ibid. 32. me non negare Episcopis jurisdictionem statuendi quædam impedimenta dirimentia, quæ suam vim obtineant *comprobatione Summi Pontificis*; non autem antè. Nec exempla, quæ refert Pontius ibidem citatus, aliud probant. Nam, esto illi Episcopi in Concilijs suis statuerint quædam ejusmodi impedimenta, plura tamen à summis Pontificibus rejecta sunt; alia confirmata; sine quo nec illa vim ullam habuissent. Et quamvis Pontius *cit. n. 12.* dicat: hanc potestatem *de jure* pertinere ad Episcopos, & Concilia nationalia, ac Provincialia; fatetur tamen, antiquâ jam consuetudine summo Pontifici reservatam.

Nec obstat, quòd aliqui dicant, contractum matrimonij esse *juris naturalis*, quo omnes sunt habiles nullo impedimento naturali laborantes; consequenter hoc jus non rectè à Republica Ecclesiastica restringi. Nam esto sit *juris naturalis permittentis*; non est tamen *juris naturæ præcipientis*. Unde rectè notat celebris Jurisconsultus & Doctor Schambogen in centum questionibus Juris, quibus titulus: *Ars longa vita brevis q. 7.* quamvis lex humana nihil possit præcipere, quod jus naturæ prohibet, vel prohibere, quod præcipit: potest tamen libertatem naturalem modificare, & vetare, quod naturaliter, seclusis causis, & circumstantiis, simpliciter liceret.

§. III.

An consuetudine induci possint nova impedimenta dirimentia vel abrogari constituta?

1892. Negativam quoad primam partem sequuntur Glossa in *c. 1. de cognat. spirit.* Joannes Andreas, & Ancharan. in *c. 5. de consang.* & alij, quorum ratio est. 1. quia sic consuetudine contrariâ etiam possent abrogari impedimenta dirimentia Ecclesiæ constitutione inducta; at hoc fieri

non potest. 1. quia consuetudo contrahendi matrimonium intra gradus jure prohibitos, expressè dicitur *corruptela in c. Quod super 5. de consang.*

2. Quia textus in *c. super eo. 3. de cognat. spirit.* quo videtur consuetudini concedi vis faciendi, quòd liceat contrahere in gradibus prohibitis cognationis spiritualis, consequenter abrogare constitutionem Ecclesiæ, quâ talia conjugia dirimuntur, solùm loquitur de casu, quo scandalum nasceretur, si conjunctio eorum non permitteretur ex consuetudine, quos jure inhabiles reddit Ecclesiæ: ergo extra hunc casum consuetudo nihil potest.

Pro 2. parte est, quia defacò, præsertim in Provincijs septentrionalibus, ubi hæretici degunt, jam invaluit consuetudo matrimonia contrahendi cum impedimento jure Ecclesiastico solum dirimente; ergo consuetudo habet vim abrogandi leges etiam Ecclesiasticas; patet conseq. quia cum leges humanæ firmitatem non obtineant, nisi approbentur, & roborentur moribus utentium, & quoad leges Ecclesiasticas ab hæreticis planè oppositum jam à centum, & amplius annis fiat in plurimis ab Ecclesiâ statutis, vix bene dici potest, respectu eorum eas Ecclesiæ leges adhuc vim obligationis obtinere.

Et ideo ejusmodi hæreticorû conjugia valida esse censent Marchantius *tom. 3. Tribun. Sacram. tr. 1. tit. 6. conclus. 4.* Bonagratia in *summ. qq. Regular. disceptat. de matr. Sacram. n. 67.* & alij apud P. Westner *de Canonic. Imped. matrim. p. 1. a. 1. n. 20. qui n. 25.* censent, præstare, decisionem Apostolicam, propter rei gravitatem, & casuum frequentiam, expectare, quàm de ea aliquid certi statuere; quamvis existimet sententiam hæreticorum matrimonijs faventem, probabilem, ac tutam, & ratione, ac juris principiis generalibus spectatis, negante potiore videri; his præmissis.

Ad questionem initio §. propositam (an consuetudine mutari, vel constitui impedimenta possint) 32. resolutionem constare ex dictis à n. 1244. ubi responsû est affirmativè, si consuetudo talis sit legitime inducta, vel præscripta. Et ita tenet Castrop. *de sponsal. d. 4. p. 1. n. 5.* citans P. Sanchez *l. 7. hic d. 4. a. n. 11.* Pontium *l. 6. c. 4. n. 6.* & alios. Et huic resolutioni non obstat. *c. quod super 5. de consang.* consuetudinem matrimonia

nia contrahendi in gradibus prohibitis, vocans potius *corruptelam*. Nam, etsi verum sit, quod nulla consuetudo, quam Ecclesia reprobat, tanquam *corruptelam*, quamdiu talis manet, possit abrogare legem humanam, ut diximus à n. 1256. secus tamen est, ubi definit talis esse, ut notavimus ibid. à n. cit. ubi etiam ostensum, unde cognosci possit, quod consuetudo definit esse morum corruptiva.

1895. Ad rationes in contrarium; & primò ad eam, quæ habetur n. 1892. C. ma. de consuetudine legitima. N. min. ad probat. petitam ex c. *quod super*. R. solum sequi, consuetudini, quam jura vocant *corruptelam*, vi dati c. non concedi vim mutandi, vel constituendi impedimenta, *quamdiu talis manet*; non autem, secus. ad 2. quod dicitur ex c. *super eo*, responsum est n. 1259. ad 3. in n. 1893. R. in questione, *an conjugia hæreticorum valida sint*, licet contrahant cum impedimentis dirimentibus, solo jure canonico inductis; negativam teneri à Lessio in *Auctorio l. 2. de Prescript. casu*. 1. P. Gobat in *Theol. experiment. tr. 9. n. 49. & in appendic. 15. à n. 88*. Ratio esse potest. 1. quia sic hæretici essent exempti à totali obedientia Ecclesiæ in omnibus, quibus etiam scienter, & cum contemptu Ecclesiæ potestatis in Romano Pontifice (à quo contemptu maximè recentiores hæreses initium duxerunt, impiissimis fundatoribus) ejus legibus, & constitutionibus cum pertinacia contraveniunt. 2. quia nulla consuetudo, nisi *rationabilis*, habet vim mutandi vel inducendi jus humanum, ut dictum est n. 1245. at consuetudo hæreticorum, cum pertinacia, & contemptu contraveniens constitutionibus legitimi superioris, non est *rationabilis*, hoc enim repugnat juri naturali, & divino; ergo.

1896. 3. Quia consuetudo, ut habeat vim mutandi, vel abrogandi jus humanum, indiget consensu saltem *legali* Principis ex n. 1249. & seq. hunc autem consensum non habet consuetudo hæreticorum, quæ contumaciter obnituntur legibus Pontificijs; tum quia finis quæsitus est turpis, nimirum contemptus Ecclesiæ, quod est contrarium juri naturæ, & divino; tum quia consensus legalis, de quo agit c. *fm. de consuetudine*, est, quoties consuetudo

inducitur non ex contemptu Legislatoris, sed ex fine boni communis in Republica ceteroquin legitimo superiori parente; quod respectu veræ Ecclesiæ nullo modo præstant hæretici; his positus.

Mihi sententia pronuntians in hoc casu pro valore conjugiorum, quæ contrahunt hæretici contra leges Ecclesiasticas, cum impedimentis dirimentibus, jure solum Ecclesiastico inductis, nec ratione, nec spectatis juris generalibus principijs, videtur potior opposita tum ex rationibus in contrarium allatis, tum ex solutione eorum, quæ pro illo favore producta sunt. Ad id, quod dicitur in n. 1893. R. dato, quod leges firmitatem obligationis accipiant, ex observantia, & moribus utentium, consequenter infirmentur, *se contrarij mores utentium sint rationabiles*; non autem, si secus; hoc autem non habent mores hæreticorum, cum contemptu & pertinacia, imò de industria rejicientium leges Pontificias ex n. 1896. ergo. Accedit, quod illud dictum, *leges firmanur, cum moribus utentium approbantur*, intelligatur solum de firmitate *facti*, non *juris*. Nam obligationem, seu vim obligandi, leges Ecclesiæ non habent ab usu, ut rectè notat Castropalaus p. 1. tr. 3. d. 1. p. 13. n. 6.

Dices 1. cessatio earum legum, respectu hæreticorum, videtur expediens bono communi; cum earum, ex quibus bonum commune per eas leges quantum speratur, observantia, in ijs amplius sperari non possit, ac proinde moraliter impossibilis videatur. R. videri vehementer dubium, an ex eo, quod in aliqua parte corporis politici, vel mystici sperari non possit observantia legum, toti corpori rectè præscriptarum, bono publico sit expediens cessatio legum in tali parte, vel communitate, præsertim, quando talis cessatio initium duxit à schismate, seu divisione, ac contemptu Legislatoris, prout revera est in hæreticis, præsertim nostri temporis quibus per licentiam vitæ, viam ad desciscendum, exemplo suo sacrilego fecerunt Apostatæ à Religione, vel statu Clericali. Deinde aliud est, *non posse sperari observantiam defectu potentia*, vel etiam *voluntatis* ob difficultates extrinsecas, & insuperabiles moraliter, quando talis defectus se tenet *ex parte illorum*, qui legem observa-

observare deberent; aliud, si talis defectus non sit in subditis; ut, cum possent, si vellent, & voluntatem non impediant difficultates ab ipsorum arbitrio independentes; quo posito:

1899. Dices. 2. etsi transmittatur, cessationem legis esse expedientem bono publico, cum eius observantia sperari non potest, defectu potentiae, vel voluntatis independente à subditorum arbitrio; secus tamen est, quando ea moralis impossibilitas nascitur ex ipso arbitrio, imò contumacia subditorum. Certum enim est in multis communitatibus privatis, adeò vigere vitium Simoniae, usurarum, violationis immunitatis, & disciplinae Ecclesiasticae, ut vix sperari possit emendatio, non defectu potentiae, sed voluntatis: ex hoc tamen non rectè sequitur, esse bono publico expedientem, respectu talis communitatis (v. g. Cambosorum, mutuantium, Judicum secularium) cessare leges ea vitia prohibentes.

1900. Dices. 2. viros Apostolicos defudantes in haereticorum reductione, si qui eorum ad veram fidem convertantur, non fuisse, aut esse multum sollicitos, in eorum matrimonijs revalidandis, quae durante ipsorum haeresi, cum impedimentis jure Ecclesiastico dirimentibus contraxerunt. R. ex hoc non sequi, consuetudine haereticorum sublatas esse leges Ecclesiae, de quibus hic agitur; sed solum tales sequi opinionem, quae probabiliter illi consuetudini concedit vim abrogandi eas leges. Caterum cum Ecclesia nullo modo difficilis esse soleat, in dispensando cum talibus conversis, in re tam gravi & minimè certà (cui facilis medela est) ejusmodi neo-conversos non juvari ad licitè prosequendam suam consuetudinem; ac viros illos tam sancti laboris, veniam mereri in ijs, quibus citra culpam suam non occurrit dubitatio in oppositum.

1901. Dices. 3. si eos obligarent impedimenta matrimonium irritantia jure solum Ecclesiastico, difficilior longè fieret eorum conversio, metu proles ipsorum habendas pro spurjis aut illegitimis, sacrorum ordinum, beneficiorum, & dignitatum Ecclesiasticarum incapacibus. R. ad hanc objectionem jam constare ex solutione prioris. Nam Ecclesia nullo modo difficilis est in

Tom. 17.

concedenda dispensatione impedimentorum, quae sunt juris tantum humani, praesertim ubi spes affulget animarum ad viam salutis facilius reducendarum ex hac sua benignitate.

Dices. 4. licet haeretici sua pertinacia, 1903. & in Christi Vicarium inobedientia, peccata potius, quam favorem mereantur; non tamen sunt indigni miseratione; cum eorum pars magna hodie, ex errore solum, Ecclesiae jurisdictioni se subijci, inculpabiliter ignoret. R. omnino concedi, non negandam esse haereticis Ecclesiae miserationem; sed ad hoc opus non esse, ut solvantur à tam justis legibus Ecclesiae; cum haec, in plurimis alijs miserationem suam planè maternam illis impendat, orando pro illorum salute, tot viros Apostolicos submittendo, qui etiam profuso sanguine, & atrocissimis tormentis exantatis per se, vel successores suos, non desinant quaerere illorum conversionem; & cum ad maternum sinum redeunt, amanter excipiendo.

Dices. 5. si ari canones consuetudinem, 1903. quae juri positivo, & Ecclesiastico deroget, generaliter approbantes, plus non exigunt, quam rationabilem, & legitime praescriptam consuetudinem; hoc autem stat, etiam sine tacito Principis consensu. R. negando ulli consuetudini (sine consensu Principis saltem legali) concessam esse vim abrogandi legem humanam, rationem dedimus in n. 1246. & seq. ex c. consuetudinis, dist. 11. imò ipsa etiam praescriptio, vim, quam habet, habet constitutione legum, in quo ponimus consensum legalem; ergo cum in antecedenti allegatur consuetudo legitime praescripta, quae hoc ipso, quod talis sit, includit consensum legalem Principis, malè inferitur, non requiri consensum tacitum Principis, ut consuetudo sic praescripta vim habeat, abrogandi legem humanam.

Caterum difficiliter probabitur, hanc haereticorum consuetudinem, legibus Romanorum Pontificum contrariam, esse legitime praescriptam. Tametsi enim ea consuetudo sit longissimi temporis; capta tamen est irrationabiliter, & pessimè fide per homines juri naturali, & divino refractarios, qui violatà Deo datà fide, per meram vitae licentiam & impudicitiam

Ooo

dicitiam tum exemplo tum verbo, facile alios in sui sequelam, & contemptum Ecclesiae, ac legum ejus perduxerunt. Accedit, quod ea consuetudo nunquam fuerit possessionis, aut quasi possessionis pacificae, sed interruptae tot reclamacionibus, & poenis, in eos vibratis ab Ecclesiastico legislatore.

§. IV.

An Magistratus Laicus, seu secularis statuere possit impedimenta matrimonij?

1904. Videtur, quod sic 1. quia, cum matrimonium importet contractum civilem; potestas autem Laica possit statuere certam formam ejusmodi contractibus, quae non observata nulliter fiant, consequenter *legitimi* non sint, sicut statuit ipsa Ecclesia; recte videtur sequi, eandem posse statuere impedimenta matrimonij; seu, quod idem est, mutare saltem [mutatione materiali materiam hujus Sacramenti, faciendo scilicet, *ne contractus sit legitimus*, non observata forma, lege civili praescripta; id, quod etiam possunt in materia aliorum Sacramentorum, v. g. ne vinum maneat vinum usuale.

1905. 2. Quia Magistratus laicus potest certis actibus apponere aliquam conditionem, quae non posita tales actus eodem jure non subsistunt, vel apponendo qualitatem exclusivam alicujus ad substantiam talis actus requisiti: ergo etiam potest statuere impedimenta matrimonij; patet conseq. quia statuere impedimentum nihil aliud est, quam ponere conditionem, sine qua; vel adjicere qualitatem, quae stante matrimonio pulliter fiat, vel saltem impediatur. antecessus probatur. Nam Magistratus laicus potest statuere, ne subditi nubant extra territorium; vel si secus, solvant censum emigrationis. 2. ne bona alienentur in forenses, etiam causa dotis, vel quod feuda non dentur in dotem, ut expresse docet de Luca, tanquam proba-

bilius lib. 14. de Regularibus, in annotationibus ad SS. Conc. Trid. discurso 26. n. 39.

Deinde Magistratus Laicus potest sequestrare puellas ad effectum explorandi veram earum, ac liberam voluntatem, ut occurratur seductionibus, & violentiis. Potest indignè nubentes privare dote; potest negare bonorum extraditionem, si nubant extra territorium contra Magistratus voluntatem, &c. Nam haec concernunt meram temporalitatem, & statui possunt ex justo, honestoque fine: ac qui haec impediunt matrimonia, saltem quoad libertatem: ergo. Confirmatur: quia multi judicant, valere statutum civitatis, quod inter homines diversarum civitatum non contrahatur matrimonium sub certa poena, dummodo possint honestè contrahere inter homines suae civitatis; sic Bartol. Angelus, & alij, quos refert Felinus in c. 1. de sponsal. n. 20. *versu secundo fallit.*

Verum, omnino negandum est, Magistratum, seu Principem secularem, licet fidelem, *saltem defuncto*, posse condere legem, quae impedimentum aliquod vel impediens, vel dirimens matrimonium inducat in suos subditos fideles; ita communis; quia hanc potestatem de facto esse reservatam soli summo Pontifici, ex de-
 ctis constat n. 1888. dixi. 1. *in subditos suos fideles.* Si enim habeant sub se quos etiam infideles, quorum matrimonium non est verum Sacramentum, ut diximus a num. 340. potest; cum in tali casu eorum matrimonium maneat contractus merè civilis. dixi. 2. *saltem de facto.* Nam Basiliius Pontius lib. 6. de *Impediment. c. 2. num. 2.* recte movet hanc questionem, unde contingit, quod Magistratus Laicus non possit condere impedimenta matrimonij; aliter possit, quantum est ex se, tamen nunc propterea solum, atque adeo *de facto non possit*, quia summus Pontifex eam potestatem sibi reservavit? vel, quia caret potestate ad talem actum, seu dispositionem? quibus positus n. 3. *proposus immunitatis* subjungit, quod P. Sanchez l. 7. d. 3. num. 2. *ex levissimis fundamentis* primum concedat Principi seculari fidei-